

*ISSN 2786-6734 (Print)*  
*ISSN 2786-6742 (Online)*

**Закарпатський угорський інститут імені Ф. Ракоці ІІ**

**Acta Academiae Beregsasiensis. Economics**

Науковий журнал

Випуск 4

Берегове 2023

"Acta Academiae Beregsasiensis. Economics" засновано у листопаді 2021 р. та видається за рішенням Вченої ради Закарпатського угорського інституту імені Ф.Ракоці ІІ.

Науковий журнал виходить два рази на рік.

**Видання** включено до «Переліку наукових фахових видань України, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук» Категорії «Б», наказом Міністерства освіти і науки України № 768 від 20.06.2023 р.

Рекомендовано до друку Вченою радою Закарпатського угорського інституту імені Ф.Ракоці ІІ (протокол №12 від 20.12.2023 р.)

**Редакційна колегія:**

**Головний редактор** – *Бачо Роберт*, д.е.н., професор, завідувач кафедри обліку і аудиту, ЗУІ імені Ф. Ракоці ІІ, Україна;

**Перший заступник головного редактора** – *Пойда-Носик Ніна*, д.е.н., професор, професор кафедри обліку і аудиту, ЗУІ імені Ф. Ракоці ІІ, Україна;

**Заступник головного редактора, відповідальний редактор** – *Макарович Вікторія*, к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку і аудиту, ЗУІ імені Ф. Ракоці ІІ, Україна;

**Заступник головного редактора, відповідальний секретар** – *Лоскоріх Габрієлла*, доктор філософії з обліку і оподаткування, заступник завідувача кафедри обліку і аудиту, ЗУІ імені Ф. Ракоці ІІ, Україна.

**Члени редакційної колегії:**

*Орлов Ігор* – д.е.н., професор, академік Академії економічних наук України, ЗУІ імені Ф. Ракоці ІІ, Україна;

*Внукова Наталія* – д.е.н., проф., заслужений економіст України, професор кафедри митної справи та фінансових послуг, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, Україна;

*Коваленко Юлія* – д.е.н, проф, завідувач кафедри фінансових ринків та технологій, Державний податковий університет, Україна; *Бондарук Таїсія* – д.е.н, проф, заслужений економіст України, завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування, Національна академія статистики, обліку та аудиту, Україна;

*Завербний Андрій* – д.е.н, проф., професор кафедри зовнішньоекономічної та митної діяльності Національного університету «Львівська політехніка», Україна; *Вдовенко Наталія* – д.е.н., проф., завідувач кафедри глобальної економіки, Національний університет біоресурсів і природокористування України, Україна;

*Новіченко Людмила* – к.е.н, доц., доцент кафедри обліку, аудиту та оподаткування, Національна академія статистики, обліку та аудиту, Україна; *Живко Зінаїда* – д.е.н, проф., ректор Академії економіки і педагогіки, Чеська Республіка; *Феньвеш Вероніка* – габлітований доктор наук з галузі економіки, проф.,

Дебреценський університет, Угорщина; *Махова Рената* – габлітований доктор наук з галузі економіки, доц., проректор, Університет Й. Шельє, Словацька Республіка; *Ілеш Балінт Чобо* – к.е.н, проф.,

Університет Яноша Наймана, Угорщина; *Дунай Анна* – доктор філософії з галузі економіки, проф., Університет Яноша Наймана, Угорщина; *Петі Мартон* – доктор наук з галузі економіки, віце-президент, Національний інститут стратегічних досліджень Угорщини, доцент кафедри соціально-економічної географії та планування міста, Університет Корвінус, Угорщина; *Сас Левенте* – доктор наук з галузі економіки, проф., заступник декана факультету Економіки та бізнес-адміністрування, Клужький університет імені Бабеша-Бойяї, Румунія.

УДК 330

A19

**Acta Academiae Beregsasiensis. Economics** : наук. журн. / редкол. : Р. Бачо, Н. Пойда-Носик, В. Макарович; Закарпат. угор. ін-т імені Ф. Ракоці ІІ. Берегове, 2023. Вип. 4. (2023). 694 с. Текст укр., англ., угор.

Науковий журнал „Acta Academiae Beregsasiensis. Economics” розрахований на науковців, докторантів, аспірантів, практиків та широкого кола читачів, які цікавляться проблематикою в галузі економічних наук. Статті публікуються на умовах міжнародної ліцензії [Creative Commons Attribution 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/).

**Публікація видання здійснюється за сприяння Інституту Стратегічних Досліджень Угорщини.**

*Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації*

*Серія КВ №25089-15029Р від 08.11.2021 р.*

Засновник наукового журналу:

**Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці ІІ.**

Адреса: 90202 м. Берегове, пл. Кошута, буд.6.

**Офіційний сайт наукового журналу:**

<https://aab-economics.kmf.uz.ua/aabe>



NEMZETSTRATÉGIAI KUTATÓINTÉZET

ISSN 2786-6734 (Print)

ISSN 2786-6742 (Online)

© Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці ІІ, 2023

*ISSN 2786-6734 (Print)*  
*ISSN 2786-6742 (Online)*

**II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola**

**Acta Academiae Beregsasiensis. Economics**

Tudományos folyóirat

4. szám

Beregszász 2023

Az "Acta Academiae Beregsasiensis. Economics" tudományos folyóirat 2021-ben lett alapítva, és a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Tudományos Tanácsa határozata alapján jelenik meg.

A tudományos folyóirat évente kétszer jelenik meg.

A **Folyóirat** az Ukrán Oktatási és Tudományos Minisztérium 2023. június 20-án kelt 768. számú rendelete alapján „B” kategóriájú folyóiratnak minősül, melyben publikálhatóak az ukrainai fokozatszerzéshez szükséges tudományos eredmények.

Kiadáshoz ajánlotta a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Tudományos Tanácsa  
(2023. december 20-i 12. sz. jegyzőkönyv)

**Szerkesztőbizottság:**

**Főszerkesztő** – **Prof. Dr. Bacsó Róbert**, közgazdaságtudományok nagydoktora, professzor, Számvitel és Auditálás Tanszék vezetője, II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ukrajna.

**Általános főszerkesztő-helyettes** – **Prof. Dr. Pojda-Noszik Nina**, közgazdaságtudományok nagydoktora, professzor, Számvitel és Auditálás Tanszék professzora, II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ukrajna.

**Főszerkesztő-helyettes, felelős szerkesztő** – **dr. Makarovics Viktória**, közgazdaságtudomány kandidátusa, egyetemi docens, Számvitel és Auditálás Tanszék docense, II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ukrajna.

**Főszerkesztő-helyettes, felelős titkár** – **dr. Loszkorih Gabriella**, PhD, tanszékvezető-helyettes, Számvitel és Auditálás Tanszék, II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ukrajna.

**Szerkesztőbizottság:**

**Prof. Dr. Orlov Igor** – közgazdaságtudományok nagydoktora, professzor, az Ukrainai Közgazdaságtudományi Akadémia akadémikusa, II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ukrajna; **Prof. Dr. Vnukova Natália** – közgazdaságtudományok nagydoktora, professzor, Ukrajna érdemesült közgazdásza, Vám és Pénzügyi Szolgáltatások Tanszék professzora, Szemen Kuznyec Harkovi Nemzeti Gazdaságtudományi Egyetem, Ukrajna; **Prof. Dr. Kovalenko Julia** – közgazdaságtudományok nagydoktora, professzor, Pénzügyi Piacok és Technológiák Tanszék vezetője, Állami Adóegyetem, Ukrajna; **Prof. Dr. Bondáruk Tajiszija** – közgazdaságtudományok nagydoktora, professzor, Ukrajna tiszteletbeli közgazdásza, Pénzügyek, Bank és Biztosítás Tanszék vezetője, Nemzeti Statisztikai, Számviteli és Auditálási Akadémia, Ukrajna; **Prof. Dr. Záverbuij András** – közgazdaságtudományok nagydoktora, professzor, Külgazdasági és Vámtevékenység Tanszék professzora, Lembergi Nemzeti Politechnikai Egyetem, Ukrajna; **Prof. Dr. Vdovenko Natália** – közgazdaságtudományok nagydoktora, professzor, Globális Közgazdaság Tanszék vezetője, Ukrajna Nemzeti Bioerőforrás- és Természetgazdálkodási Egyetem, Ukrajna; **dr. Novicsenko Ljudmila** – közgazdaságtudományok kandidátusa, egyetemi docens, Számvitel, Auditálás és Adózás Tanszék docense, Nemzeti Statisztikai, Számviteli és Auditálási Akadémia, Ukrajna; **Prof. Dr. Zsivko Zinaida** – közgazdaságtudományok nagydoktora, professzor, rektor, Közgazdasági és Pedagógiai Akadémia, Csehország; **Dr. habil. Fenyves Veronika** – PhD, egyetemi tanár, tanszékvezető, oktatási dékánhelyettes, Gazdaságtudományi Kar, Számviteli és Pénzügyi Intézet, Controlling Tanszék, Debreceni Egyetem, Magyarország; **Dr. habil. Ing. Machová Renáta** – PhD, rektorhelyettes, egyetemi docens, Selye János Egyetem, Szlovákia; **Prof. Dr. Illés Bálint Csaba** – PhD, egyetemi tanár, Neumann János Egyetem, Magyarország; **Prof. Dr. Dunai Anna** – PhD, egyetemi tanár, Neumann János Egyetem, Magyarország; **Dr. Péti Márton** – PhD, Nemzetstratégiai Kutatóintézet, elnökhelyettes; egyetemi docens, Gazdaságföldrajz és városfejlesztés tanszék, Budapesti Corvinus Egyetem, Magyarország; **Prof. Dr. Szász Levente** – PhD, egyetemi tanár, dékánhelyettes, Közgazdaság- és Gazdálkodástudományi Magyar Intézet, Babeş-Bolyai Tudományegyetem, Románia.

ETO 330

A19

**Acta Academiae Beregsasiensis. Economics:** tudományos folyóirat / szerk.: R. Bacsó, N. Pojda-Noszik, V. Makarovics. II. RFKMF. Beregszász, 2023. 4. szám (2023). 694 c.

Az „Acta Academiae Beregsasiensis. Economics” tudományos folyóiratban a doktoranduszok, posztgraduális hallgatók, kutatók és gyakorlati szakemberek tudományos kutatásait tesszük közzé. A tanulmányok [Creative Commons Attribution 4.0.](#) c. nemzetközi licence alapján jelennek meg

**Az "Acta Academiae Beregsasiensis. Economics" megjelenésében együttműködő partner volt a Nemzetstratégiai Kutatóintézet.**

*A nyomtatott tömegűjékoztatási eszközök állami nyilvántartásba vételéről szóló igazolás száma  
KB 25089-15029P 2021. november 8.*

Tudományos folyóirat alapítója:

**II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola**

Cím: 90202, Beregszász, Kossuth tér 6.

**A tudományos folyóirat hivatalos honlapja:**

<https://aab-economics.kmf.uz.ua/aabe>



NEMZETSTRATÉGIAI KUTATÓINTÉZET

ISSN 2786-6734 (Print)

ISSN 2786-6742 (Online)

© II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, 2023

*ISSN 2786-6734 (Print)*  
*ISSN 2786-6742 (Online)*

**Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College  
of Higher Education**

**Acta Academiae Beregsasiensis. Economics**

Scientific journal

Volume 4

Berehove 2023

„Acta Academiae Beregsasiensis. Economics” was founded in November, 2021 and is published by the decision of the Academic Council of the Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education.

The scientific journal is published twice a year.

The journal is included in Category "B" according to the "List of scientific professional editions of Ukraine, in which the results of dissertations for the degree of Doctor of Science and Ph.D. can be published", by order of the Ministry of Education and Science of Ukraine No. 768 dated 20.06.2023.

*Recommended for publication by the Academic Council of the Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education (protocol No. 12 dated December 20, 2023)*

**Editorial board:**

**Editor-in-Chief** – *Bacho Robert*, Doctor of Economics, Professor, Head of the Department of Accounting and Auditing, FR II THCHE, Ukraine;

**First Deputy Editor-in-Chief** – *Poyda-Nosyk Nina*, Doctor of Economics, Professor, Professor at the Department of Accounting and Auditing, FR II THCHE, Ukraine;

**Deputy Editor-in-Chief, managing Editor** – *Makarovykh Viktoriia*, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor, Associate Professor at the Department of Accounting and Auditing, FR II THCHE, Ukraine.

**Deputy Editor-in-Chief, responsible secretary** – *Gabriella Loskorikh*, Candidate of Economic Sciences, Deputy Head of the Accounting and Auditing Department, FR II THCHE, Ukraine

**Editorial Board Members:**

*Ihor Orlov* - Doctor of Economics, Professor, Academician of the Academy of Economic Sciences of Ukraine, FR II THCHE, Ukraine; *Nataliia Vnukova* – Doctor of Economics, Professor, Honored Economist of Ukraine, Professor at the Department of Customs Affairs and Financial Services, Symon Kuznets Kharkiv National University of Economics, Ukraine; *Yuliia Kovalenko* - Doctor of Economics, Professor, Head of the Department of Financial Markets and Technologies, State Tax University, Ukraine; *Taisiia Bondaruk* - Doctor of Economics, Professor, Head of the Department of Finance, Banking and Insurance, National Academy of Statistics, Accounting and Audit, Ukraine; *Andrij Zaverbnyj* - Doctor of Economics, Professor, Professor at the Department of Foreign Trade and Customs of the Lviv Polytechnic National University, Ukraine; *Natalia Vdovenko* - Doctor of Economics, Professor, Head of the Department of Global Economy, National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine, Ukraine; *Liudmyla Novichenko* – Candidate of Economic Sciences, Associate Professor, Associate Professor at the Department of Accounting, Auditing and Taxation, National Academy of Statistics, Accounting and Audit, Ukraine; *Zinaida Zhyvko*– Doctor of Economics, Professor, Rector, Academy of Economics and Pedagogy, Czech Republic; *Fenyves Veronika* - Habilitated Doctor of Sciences in Economics, Head of the Department of Controlling, University of Debrecen, Hungary; *Makhova Renata* - Habilitated Doctor of Sciences in Economics, Associate Professor, Vice-rector, J. Selye University, Slovak Republic; *Illés Bálint Csaba* – Candidate of Sciences in Economics, Professor, John von Neumann University, Hungary; *Dunay Anna* – Doctor Philosophy in Economics, Professor, John von Neumann University, Hungary; *Peti Marton* - Doctor Philosophy in Economics, vice-president, Research Institute for National Strategy, Hungary; associate professor, Department of Geography and Planning, Corvinus University of Budapest, Hungary; *Szász Levente* – Doctor of Management, Professor, Deputy Dean at the Faculty of Economics and Business Administration, Babeş-Bolyai University, Romania.

UDC 330

A19

**Acta Academiae Beregsasiensis. Economics:** scientific journal / editor. : R. Bacho, N. Poyda-Nosyk, V. Makarovykh. FR II THCHE. Berehove, 2023. Vol. 4. (2023) 694 p. Text Ukrainian, English, Hungarian.

Scientific journal „Acta Academiae Beregsasiensis. Economics” intended for scientists, doctoral students, post-graduate students, practitioners and a wide range of readers who are interested in issues in the field of economic sciences. Articles are published under the terms of the [Creative Commons Attribution 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/) International License.

**Publication of the scientific journal "Acta Academiae Beregsasiensis. Economics" is carried out with the assistance of the Research Institute for National Strategy.**

*State registration certificate of a printed mass media  
Series KB No. 25089-15029P dated November 8, 2021.*

The founder of the scientific journal is

**Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education.**

Correspondence address: Kossuth sq.6, Berehove

**The official website of the scientific journal:**

<https://aab-economics.kmf.uz.ua/aabe>



NEMZETSTRATÉGIAI KUTATÓINTÉZET

ISSN 2786-6734 (Print)

ISSN 2786-6742 (Online)

© Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education, 2023



## ЗМІСТ

### РОЗДІЛ 1.

#### НАЦІОНАЛЬНА ТА РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

<b>Пойда-Носик Н., Бачо Р.</b> Оцінка перспектив бізнесу в автомобільній промисловості України: національні та регіональні аспекти розвитку галузі	<b>19</b>
<b>Атамас О.</b> Інвестиційна привабливість регіонів України: проблематика, рекомендації, перспективи	<b>29</b>
<b>Венгер В., Романовська Н., Шейко О.</b> Кон'юнктурні особливості українського ринку круп	<b>37</b>
<b>Шалаї К., Максим Дьєрдьне Надь Т.</b> Аналіз економічної просторової структури: фокус на Великобританію	<b>51</b>
<b>Кравченко О., Бадай А.</b> Роль державного регулювання оплати праці	<b>60</b>
<b>Кривенко Н.</b> Оцінка міжнародної економічної інтеграції: методичні підходи з виділенням агропродовольчих ринків	<b>70</b>
<b>Перекуда Ю.</b> Оцінка конкурентоспроможності господарств у виробництві продукції тваринництва через призму показників імпорту та експорту	<b>80</b>
<b>Похиленко Н.</b> Права інтелектуальної власності як стримуючий чинник інноваційної активності в сільському господарстві	<b>92</b>
<b>Пушкар Т., Славута О.</b> Сприйняття процесів цифровізації мешканцями як основа впровадження програм збалансованого розвитку міст	<b>107</b>
<b>Самусевич Я., Теницька І., Рудиченко А.</b> Оцінювання впливу екологічного контролю на забезпечення раціонального природокористування в Україні	<b>118</b>
<b>Сидоренко Є.</b> Проблеми цифрової трансформації територіальних громад та шляхи їх вирішення	<b>134</b>
<b>Харченко Н.</b> Деякі аспекти соціально-економічних детермінант здоров'я	<b>144</b>
<b>Усата Н.</b> Концептуальні основи циркулярної економіки в сільському господарстві	<b>153</b>
<b>Шапуров О.</b> Промислові інновації: інтернет речей, блокчейн, цифровий двійник	<b>164</b>
<b>Шуба М., Шуба О.</b> Світовий ринок легкових автомобілів: особливості та тенденції розвитку	<b>178</b>



## РОЗДІЛ 2. ФІНАНСИ ТА БАНКІВСЬКА СПРАВА

<b>Журавльова І.</b> Фінансовий менеджмент в сучасному вимірі	<b>188</b>
<b>Балінтова М.</b> Вивчення зв'язку між зеленим банківським маркетингом і лояльністю до банку на прикладі словацьких клієнтів	<b>205</b>
<b>Богріновцева Л., Бондарук О., Ключка О.</b> Фінансова безпека страхового ринку: теоретичний аспект	<b>216</b>
<b>Поті Б., Сока К., Потокі Л.</b> Застосовність моделей прогнозування банкрутства в секторі роздрібної продовольчої продукції західної Угорщини	<b>227</b>
<b>Даудова Г., Грінько А.</b> Еволюція процесів цифровізації в діяльності фінансових органів місцевого самоврядування в Україні	<b>240</b>
<b>Жиглей І., Лайчук С., Поліщук І.</b> Бібліографічний аналіз публікацій щодо соціального інвестування за даними платформи Web of Science	<b>253</b>
<b>Заїчко І.</b> Особливості та основні напрями грошово-кредитної політики України в умовах воєнного стану	<b>264</b>
<b>Орехова К., Головко О.</b> Вибір організаційно-економічного механізму забезпечення фінансової безпеки газорозподільних підприємств	<b>277</b>
<b>Татаринцева Ю., Юр'єва І., Назарова Т.</b> Вплив розвитку соціальної відповідальності та сталого цифрового маркетингу на фінансову складову бізнес-процесів в умовах цифрової економіки	<b>293</b>
<b>Шишкіна О.</b> Вплив фінтех інновацій на глобальні валютні ринки	<b>307</b>
<b>Ярошевич Н.</b> Рівень фінансової децентралізації місцевих бюджетів в Україні	<b>321</b>





### РОЗДІЛ 3. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК І ОПОДАТКУВАННЯ

<b>Варцаба В., Макарович В., Лоскоріх Г.</b> Аналіз проблематики обліку інноваційного капіталу в Україні	<b>334</b>
<b>Ганусич В., Йолтуховська О., Шеверя Я.</b> Концепція створення вартості в інтегрованій звітності	<b>346</b>
<b>Грицай О., Лішнянська І.</b> Облікове забезпечення визначення собівартості надани медичних послуг	<b>358</b>
<b>Дубинська О.</b> Теоретичні й практичні аспекти аудиту фінансової звітності як напряму виявлення загроз фінансовій безпеці підприємства в умовах воєнного стану	<b>374</b>
<b>Єршова Н.</b> Бухгалтерський консалтинг як «м'яка технологія» підтримки розвитку малого та середнього бізнесу	<b>385</b>
<b>Кошіль А., Мельянова Л.</b> Економічна сутність та облікове відображення електронних грошей в умовах сучасності	<b>397</b>
<b>Макаренко І., Рудиченко А.</b> Цифрова відповідальність компаній: економічна сутність поняття та концептуальні підходи	<b>409</b>
<b>Мартін К., Сіладі Н.</b> Важливість цінності бренду з позиції активів компанії	<b>421</b>
<b>Мірошниченко О., Щигорєва В.</b> Система оподаткування малого бізнесу: досвід Польщі	<b>435</b>
<b>Микієвич О., Тивончук О.</b> Виклики та перспективи переходу до міжнародних стандартів фінансової звітності в Україні та світі	<b>448</b>
<b>Москаль Н.</b> Перспективи застосування технології блокчейну в аудиторській діяльності	<b>458</b>
<b>Московчук А., Дорош В.</b> Детермінанти формування фінансових результатів: ретроспективний та перспективний аналіз	<b>468</b>
<b>Нашкерська Г.</b> Обмеження визнання інформації активом в бухгалтерському обліку	<b>479</b>
<b>Онищенко В., Кононенко Д., Чупін М.</b> Інструменти стратегічного аналізу в управлінні підприємством: огляд, класифікація, критерії вибору	<b>493</b>
<b>Писаренко Т.</b> Організація управлінського обліку грошових коштів від операційної діяльності	<b>507</b>
<b>Портоварас Т.</b> Види сучасного економічного аналізу та їх характеристика	<b>516</b>
<b>Скаска О., Дмишко Я.</b> Проведення зовнішньої оцінки ефективності та якості роботи підрозділу внутрішнього аудиту банку	<b>529</b>
<b>Сарахман О., Шурпенкова Р., Калайтан Т.</b> Сучасні реалії незалежного аудиту фінансової звітності банків	<b>540</b>
<b>Цятковська О.</b> Методологічні основи побудови обліку нефінансових активів державних установ	<b>552</b>
<b>Шишкова Н.</b> Автоматизація обліку запасів: інноваційні технології, оцінка ефективності	<b>563</b>



## **РОЗДІЛ 4. МЕНЕДЖМЕНТ ТА ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК**

<b>Тан Ч.Ч.</b> Бібліометричний картографічний аналіз компетенцій, адаптованих до промисловості 4.0 та 5.0 на основі літератури про великі дані: наслідки для кар'єрної орієнтації	<b>578</b>
<b>Альхмад Г.</b> Фактори, що впливають на жіноче підприємництво в країнах, що розвиваються. Наскільки ми далекі від підтримки жіночого підприємництва?	<b>591</b>
<b>Васильчак С., Штерма Т.</b> Трудовий потенціал як об'єкт менеджменту	<b>605</b>
<b>Вороніна В., Захарова Л.</b> Стратегічне управління роботою команд в умовах сучасного наукового, інноваційного та бізнес-середовища	<b>613</b>
<b>Антал К., Максим Дьєрдье Надь Т.</b> Проблеми та досвід працевлаштування за кордоном у відображенні емпіричного дослідження	<b>623</b>
<b>Немчук П.</b> Особливості управління розвитком корпоративних аграрних формувань	<b>633</b>
<b>Прокопов Д.</b> Біоенергетика у сталому розвитку сільського господарства: проблеми та перспективи розвитку галузі	<b>643</b>
<b>Серьогіна Д., Матвєєва Н., Пушкар Т.</b> Інноваційний розвиток в рамках сталого розвитку: пошук балансу між економічною ефективністю та екологічною стійкістю	<b>653</b>
<b>Барабшне Карпаті Д., Оросне Ілчік Б.</b> Визначення особистого хисту до підприємництва у здобувачів вищої освіти	<b>666</b>

## **РЕЦЕНЗІЇ**

<b>РЕЦЕНЗІЯ на монографію Бачо Р., Пойда-Носик Н.</b> «Automotive industry in Ukraine: key approaches to assessing labor market and business perspectives»	<b>682</b>
<b>РЕЦЕНЗІЯ на монографію Лоскоріх Л., Перчі О.</b> «Обліково-аналітичне забезпечення діяльності ІТ-підприємств в Україні»	<b>684</b>
<b>Загальні вимоги до оформлення рукописів</b>	<b>686</b>



## TARTALOM

### 1.FEJEZET. NEMZETI ÉS REGIONÁLIS GAZDASÁG

<b>Pojda-Noszik N., Bacsó R.</b> Üzleti kilátások értékelése Ukrajna autóiparában: nemzeti és regionális vonatkozások	19
<b>Atamász A.</b> Ukrajna régióinak befektetési vonzata: problémák, ajánlások, jövőbeni kilátások	29
<b>Venger V., Romanovszka N., Sejkó O.</b> Az ukrán gabonapiac konjunkturális jellemzői	37
<b>Sallai K., Makszim Györgyné Nagy T.</b> Gazdasági térszerkezet-elemzés: fókuszban Nagy-britannia	51
<b>Krávcsenko O., Badaj A.</b> A munkabér állami szabályozásának szerepe	60
<b>Krivenkó N.</b> Nemzetközi gazdasági integráció értékelése: módszertani megközelítések az agrár-élelmiszer piacok kiválasztásakor	70
<b>Pereguda Gy.</b> A gazdaságok versenyképességének mérése az állati eredetű termékek előállításában az import és export mutatók segítségével	80
<b>Pohilenkó N.</b> A szellemi tulajdonjogok, mint a mezőgazdasági innovációs tevékenység visszatartó tényezője	92
<b>Puskár T., Szlavuta O.</b> A digitalizációs folyamatok lakossági elfogadása a kiegyensúlyozott városfejlesztési programok megvalósítása érdekében	107
<b>Szamuszevics J., Tenyicka I., Rudicsenkó A.</b> A környezeti ellenőrzés hatásának mérése Ukrajnában a racionális természetgazdálkodás érdekében	118
<b>Szidorenkó J.</b> A kistérségek digitális átalakulásának problémái és megoldási lehetőségei	134
<b>Harcsenkó N.</b> Az egészséget meghatározó társadalmi-gazdasági tényezők néhány vonatkozása	144
<b>Uszáta N.</b> A körforgásos gazdaság fogalmi alapjai a mezőgazdaságban	153
<b>Sapurov A.</b> Ipari innovációk: tárgyak internete, blokklánc, digitális hasonmás	164
<b>Suba M., Suba O.</b> Személygépkocsik világpiaça: jellemzői és fejlődési trendjei	178



## 2. FEJEZET. PÉNZ- ÉS BANKÜGY

<b>Zsuravlyova I.</b> Pénzügyi menedzsment a jelenkori dimenzióban	188
<b>Bálintová M.</b> A zöld bankmarketing és a bankhűség kapcsolatának vizsgálata Szlovák ügyfelek esetében	205
<b>Bohrinceva L., Bondaruk O., Klyucska O.</b> A biztosítási piac pénzügyi biztonsága: elméleti megközelítés	216
<b>Patyi B., Szóka K., Pataki L.</b> Csődelőrejelző modellek alkalmazhatósága a nyugat-magyarországi élelmiszer-kiskereskedelmi szektorban	227
<b>Daudova G., Hrinýkó A.</b> A digitalizációs folyamatok evolúciója az ukrajnai helyi önkormányzatok pénzügyi szerveinek tevékenységében	240
<b>Zsiblej I., Lajcsuk S., Poliscsuk I.</b> Társadalmi befektetésekkel foglalkozó publikációk bibliográfiai elemzése a Web of Science platform adatai alapján	253
<b>Zajicskó I.</b> Ukrajna monetáris és hitelpolitikájának sajátosságai és irányai a hadiállapot idejében	264
<b>Orjekhova K., Golovkó O.</b> A gázelosztó vállalkozások pénzügyi biztonságát szavatoló szervezeti és gazdasági mechanizmus kiválasztása	277
<b>Tatarinceva J., Jurjeva I., Nazarova T.</b> A társadalmi felelősségvállalás és a fenntartható digitális marketing fejlődésének hatása az üzleti folyamatok pénzügyi komponensére a digitális gazdaság körülményei között	293
<b>Siskina O.</b> A fintech innovációk hatása a globális valutapiacokra	307
<b>Jarosevics N.</b> A helyi költségvetések pénzügyi decentralizációjának szintje Ukrajnában	321



### 3. FEJEZET. SZÁMVITEL ÉS ADÓÜGY

<b>Varcaba V., Makarovics V., Loszkorih G.</b> Az innovációs tőke számviteli problémáinak elemzése Ukrajnában	334
<b>Hanuszics V., Joltuhovszka O., Severya Ja.</b> Az értékteremtés koncepciója az integrált jelentéstételben	346
<b>Hricáj O., Lisnyánska I.</b> Az orvosi szolgáltatások önköltségének meghatározásához szükséges számviteli alátámasztás sajátosságai	358
<b>Dubinszka O.</b> A pénzügyi beszámoló köznyelvű vizsgálatának elméleti és gyakorlati aspektusai, mint a hadiállapot idejében működő vállalatok pénzügyi biztonságát fenyegető veszélyeinek azonosítási iránya	374
<b>Jersova N.</b> A számviteli tanácsadás mint "puha technológia" a kis- és középvállalkozások fejlődésének támogatására	385
<b>Kosil A., Meliankova L.</b> Az elektronikus pénz gazdasági lényege és számviteli tükrözése a jelenkori körülményekben	397
<b>Makarenkó I., Rudicsenkó A.</b> A vállalatok digitális felelősségvállalása: gazdasági tartalom és koncepcionális megközelítések	409
<b>Martin K., Szilágyi N.</b> A márkaérték fontossága a vállalat eszközeinek szempontjából	421
<b>Mirosznicsenkó O., Scsigorjeva V.</b> A kisvállalkozások adórendszere: Lengyelország tapasztalata	435
<b>Mikijejics O., Tivoncuk O.</b> A nemzetközi pénzügyi beszámolási standardokra való áttérés kihívásai és kilátásai Ukrajnában és a világban	448
<b>Moszkály N.</b> A blockchain-technológia használatának kilátásai a könyvvizsgálói tevékenységekben	458
<b>Moszkovcsuk A., Doros V.</b> A pénzügyi eredmények kialakulásának meghatározó tényezői: retrospektív és prospektív elemzés	468
<b>Naskerszka G.</b> Az információ eszközként való elismerésének korlátozásai a számvitelben	479
<b>Oniscsenkó V., Kononenkó D., Csupin M.</b> Stratégiai elemzési eszközök a vállalatirányításban: áttekintés, osztályozás, kiválasztási kritériumok	493
<b>Piszarenkó T.</b> A működési tevékenységekből származó cash flow-k vezetői számvitelének megszervezése	507
<b>Portovárász T.</b> A modern gazdasági elemzés típusai és jellemzőik	516
<b>Skaszko O., Dmiskó J.</b> A bank belső ellenőrzésért felelős egység munkahatékonyságának és -minőségének külső értékelése	529
<b>Szarakhman O., Surpenkova R., Kalajtan T.</b> A bankok pénzügyi kimutatásainak jelenkori valósága a független könyvvizsgálat tükrében	540
<b>Cjatkovszka O.</b> Az állami intézmények nem pénzügyi eszközeinek számviteli módszertani szempontok alapján	552
<b>Siskova N.</b> A készletek számvitelének automatizálása: innovatív technológiák és hatékonyságértékelés	563



#### 4. FEJEZET. MENEDZSMENT ÉS INNOVATÍV FEJLŐDÉS

<b>Tan Cs.Cs.</b> Az Ipar 4.0-hoz és 5.0-hoz adaptált kompetenciák bibliometrikus feltérképezése a Big Data szakirodalom alapján: a pályaorientációra gyakorolt hatás	<b>578</b>
<b>Almhamad G.</b> A női vállalkozói készséget befolyásoló tényezők a fejlődő országokban. Milyen messze vagyunk a női vállalkozások támogatásától?	<b>591</b>
<b>Vasilycsák Sz., Sterma T.</b> A munkaerőpotenciál, mint a menedzsment tárgya	<b>605</b>
<b>Voronina V., Zaharova Ly.</b> Csapatmunka stratégiai irányítása modern tudományos, innovatív és üzleti környezetben	<b>613</b>
<b>Antal K., Makszim Györgyné Nagy T.</b> A külföldi munkavállalás kihívásai, tapasztalatai egy empirikus kutatás tükrében	<b>623</b>
<b>Nemcsuk P.</b> Az agráripari vállalkozások szervezeti sajátosságai	<b>633</b>
<b>Prokopov D.</b> Bioenergia a mezőgazdaság fenntartható fejlődésében: az ipar fejlődésének problémái és kilátásai	<b>643</b>
<b>Szeryogina D., Matvejeva N., Puskár T.</b> Innovatív fejlődés a fenntartható fejlődés kereteiben: egyensúly megtalálása a gazdasági hatékonyság és a környezeti fenntarthatóság között	<b>653</b>
<b>Barabásné dr. Kárpáti D., Oroszné Ilcsik B.</b> Vállalkozói hajlandóság vizsgálata az egyetemi hallgatók körében	<b>666</b>

#### RECENZIÓK

<b>Recenzió Bacsó Róbert és Pojda-Noszik Nina</b> "Ukrajna autóipara: kulcsfontosságú megközelítések a munkaerőpiaci és üzleti kilátások értékeléséhez" című monográfiájára	<b>682</b>
<b>Recenzió Loszkorih Gabriella és Pércsi Oxána</b> "Az ukrajnai IT-vállalkozások tevékenységének számviteli és elemzési támogatása" című monográfiájára	<b>684</b>
<b>Publikációs követelmények</b>	<b>689</b>



## CONTENT

### CHAPTER 1. NATIONAL AND REGIONAL ECONOMY

<b>Poyda-Nosyk N., Bacho R.</b> Assessing business perspectives in the automotive industry of Ukraine: national and regional aspects of sectoral development	19
<b>Atamas O.</b> Investment attractiveness of regions in Ukraine: problems, recommendations, prospects	29
<b>Venger V., Romanovska N., Sheiko O.</b> Conjuncture features of the Ukrainian grain market	37
<b>Sallai K., Makszim Györgyné Nagy T.</b> Economic spatial structure analysis: focus on Great Britain	51
<b>Kravchenko O., Badai A.</b> The role of state regulation of wages	60
<b>Kryvenko N.</b> Assessment of international economic integration: methodological approaches with the selection of agricultural markets	70
<b>Perehuda Yu.</b> Assessment of the competitiveness of farmhouses in the production of livestock products through the prism of import and export indicators	80
<b>Pohylenko N.</b> Intellectual property rights as a restriction factor of innovative activity in agriculture	92
<b>Pushkar T., Slavuta O.</b> Perception of digitalization processes by residents as a basis for implementing programs of balanced urban development	107
<b>Samusevych Ya., Tenytska I., Rudychenko A.</b> Assessment of the impact of environmental control on ensuring rational nature use in Ukraine	118
<b>Sydorenko Ye.</b> Digital transformation as an economic tool restoration of territorial communities	134
<b>Kharchenko N.</b> Some aspects of socio-economic determinants of health	144
<b>Usata N.</b> Conceptual foundations of the circular economy in agriculture	153
<b>Shapurov O.</b> Industrial innovations: Internet of things, blockchain, digital double	164
<b>Shuba M., Shuba O.</b> The global market of passenger cars: features and development trends	178





## CHAPTER 2. FINANCE AND BANKING

<b>Zhuravlyova I.</b> Financial management in the contemporary dimension	<b>188</b>
<b>Bálintová M.</b> Examining the relationship between green bank marketing and bank loyalty in the case of Slovak customers	<b>205</b>
<b>Bohrinovtseva L., Bondaruk O., Klyuchka O.</b> Financial security of the insurance market: theoretical aspect	<b>216</b>
<b>Patyi B., Szóka K., Pataki L.</b> Applicability of bankruptcy prediction models in the western Hungarian food retail sector	<b>227</b>
<b>Daudova G., Grinko A.</b> The evolution of digitization processes in the activities of financial bodies of local self-government in Ukraine	<b>240</b>
<b>Zhyhlei I., Laichuk S., Polishchuk I.</b> Bibliographical analysis of publications on social investment according to Web of Science platform data	<b>253</b>
<b>Zaichko I.</b> Peculiarities and main directions of the monetary and credit policy of Ukraine under martial law	<b>264</b>
<b>Oriekhova K., Golovko O.</b> Choosing an organizational and economic mechanism to ensure the financial security of gas distribution companies	<b>277</b>
<b>Tataryntseva Yu., Yuryeva I., Nazarova T.</b> The impact of the development of social responsibility and sustainable digital marketing on the financial component of business processes in the conditions of the digital economy	<b>293</b>
<b>Shyshkina O.</b> The impact of fintech innovations on global currency markets	<b>307</b>
<b>Yaroshevych N.</b> The level of local budgets financial decentralization in Ukraine	<b>321</b>





### CHAPTER 3. ACCOUNTING AND TAXATION

<b>Vartsaba V., Makarovych V., Loskorikh G.</b> An analysis of the accounting problems for innovative capital in Ukraine	334
<b>Hanusych V., Yoltukhovska O., Sheverya Ya.</b> The concept of value creation in integrated reporting	346
<b>Hrytsai O., Lishnyanska I.</b> Accounting support for determining the cost of medical services	358
<b>Dubynska O.</b> Theoretic al and practical aspects of the audit of financial statements as a way identifying threats to the financial security of the enterprise in the conditions of martial law	374
<b>Yershova N.</b> Accounting consulting as a "soft technology" for supporting the development of small and medium-sized businesses	385
<b>Koshil A., Meliankova L.</b> Economic essence and reflection in the accounting of electronic money in modern conditions	397
<b>Makarenko I., Rudychenko A.</b> Digital responsibility of companies: Economic essence of the concept and conceptual approaches	409
<b>Martin K., Szilágyi N.</b> The importance of brand value in the view of the company's assets	421
<b>Miroshnicheno O., Schigoryeva V.</b> The system of taxation of small business: the experience of Poland	435
<b>Mykiiievych O., Tyvonchuk O.</b> Challenges and prospects of transition to International Financial Reporting Standards in Ukraine and worldwide	448
<b>Moskal N.</b> Prospects for the use of blockchain technology in auditing	458
<b>Moskovchuk A., Dorosh V.</b> Determinants of formatting the financial results: retrospective and prospective analysis	468
<b>Nashkerska H.</b> Barriers to the accounting recognition of information as an asset	479
<b>Onyshchenko V., Kononenko D., Chupina M.</b> Strategic analysis tools in enterprise management: overview, classification, selection criteria	493
<b>Pysarenko T.</b> Organization of managerial accounting for operating cash flows	507
<b>Portovaras T.</b> Types of modern economic analysis and their characteristics	516
<b>Skasco O., Dmyshko Ya.</b> Conducting an external assessment of the performance and quality of work of the bank's internal audit unit	529
<b>Sarakhman O., Shurpenkova R., Kalaitan T.</b> Modern realities of independent audit of banks' financial statements	540
<b>Tsiatkovska O.</b> Methodological basis for constructing the accounting of non-financial assets in state institutions	552
<b>Shyshkova N.</b> Automation of inventory accounting: innovative technologies, efficiency assessment	563



## CHAPTER 4. MANAGEMENT AND INNOVATIVE DEVELOPMENT

<b>Tan Chai Ching</b> Big Data Literature-based Bibliometric Mapping Analysis for Competences Adaptable to Industry 4.0 and 5.0: Implications for Career Orientation	578
<b>Almhamad G.</b> The factors affecting women entrepreneurship in developing countries. How far are we from supporting women entrepreneurship?	591
<b>Vasylchak S., Shterma T.</b> Labor potential as an object of management	605
<b>Voronina V., Zakharova L.</b> Strategic management of team work in the conditions of a modern scientific, innovative and business environment	613
<b>Antal K., Makszim Györgyné Nagy T.</b> The challenges and experiences of employment abroad in the reflection of an empirical research	623
<b>Nemchuk P.</b> Peculiarities of managing the development of corporate agrarian formations	633
<b>Prokopov D.</b> Bioenergy in the sustainable development of agriculture: problems and prospects for the development of the industry	643
<b>Serogina D., Matvieieva N., Pushkar T.</b> Innovative development within the framework of sustainable development: finding a balance between economic efficiency and environmental sustainability	653
<b>Barabásné dr. Kárpáti D., Oroszné Ilcsik B.</b> Examination of entrepreneurial propensity among university students	666

## MONOGRAPH REVIEWS

<b>REVIEW of the Monograph by R. Bacho and N. Poyda-Nosyk</b> «Automotive industry in Ukraine: key approaches to assessing labor market and business perspectives»	682
<b>REVIEW of the monograph by Loskorich L., Perchi O.</b> «Accounting and analytical support of the activities of IT enterprises in Ukraine»	684
<b>General requirements for manuscripts</b>	691



## РОЗДІЛ 3. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК І ОПОДАТКУВАННЯ

### 3. FEJEZET. SZÁMVITEL ÉS ADÓÜGY

### CHAPTER 3. ACCOUNTING AND TAXATION

DOI 10.58423/2786-6742/2023-4-334-345  
УДК 657.421.3

#### **Віра ВАРЦАБА**

доктор економічних наук, професор,  
завідувачка кафедри фінансів і банківської справи,  
ДВНЗ "Ужгородський національний університет",  
м. Ужгород, Україна

#### **Вікторія МАКАРОВИЧ**

кандидат економічних наук, доцент,  
доцент кафедри обліку і аудиту,  
Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II,  
м. Берегове, Україна  
ORCID ID: 0000-0002-0684-7072  
ResearcherID: C-1755-2017  
Scopus Author ID: 57210844509  
MTMT: 10079063

#### **Габрієлла ЛОСКОРІХ**

доктор філософії з обліку і оподаткування,  
заступниця завідувача кафедри обліку і аудиту,  
Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II,  
м. Берегове, Україна  
ORCID ID: 0000-0002-5402-7220

## АНАЛІЗ ПРОБЛЕМАТИКИ ОБЛІКУ ІННОВАЦІЙНОГО КАПІТАЛУ В УКРАЇНІ

***Анотація.** Ефективність управління підприємством в умовах економіки знань починає все більше залежати від оперативності прийняття рішень стосовно критично важливих для підприємства інноваційних активів. В статті окреслено необхідність удосконалення обліку інноваційної діяльності підприємства виходячи зі зростаючих запитів користувачів облікової інформації в умовах економіки знань. Обґрунтовано основні причини існування відмінностей між пропозиціями зарубіжних та українських вчених щодо розвитку обліку інноваційної діяльності. Виділено та проаналізовано дев'ять основних напрямів досліджень щодо розвитку обліку*



інноваційного капіталу в Україні: удосконалення чинної моделі обліку витрат на дослідження та розробки; облік основних об'єктів інноваційної діяльності підприємства; облік інноваційного продукту / продукції; облік інноваційних проектів; облік резервів інноваційної діяльності (інноваційних резервів); облік фінансування інноваційної діяльності підприємства; управлінський облік витрат інноваційної діяльності; облікове забезпечення управління інноваційною діяльністю; організація обліку інноваційної діяльності підприємства. Окреслено тенденції розвитку теоретико-методологічних засад обліку інноваційного капіталу підприємства в Україні: удосконалення методологічних «прогалин» чинної методики обліку витрат на дослідження та розробки, реалізованої в національних П(С)БО; здійснення нової об'єктної структуризації інноваційної діяльності підприємства в системі бухгалтерського обліку; удосконалення методики обліку бізнес-процесів підприємства, дотичних до інноваційної діяльності (інноваційне резервування, фінансування інноваційної діяльності); посилення управлінської орієнтації обліку інноваційного капіталу та забезпечення його більшого рівня регламентації за рахунок розробки нових законодавчих положень та нормативних обмежень із використанням інструментарію облікової політики підприємства.

**Ключові слова:** економіка знань, інноваційний капітал, дослідження та розробки, система обліку в Україні.

**JEL Classification:** E22, M40.

**Absztrakt.** A tudásgazdaság körülményei között a vállalatirányítás eredményessége egyre inkább függ a vállalkozás számára kritikus innovatív eszközökkel kapcsolatos döntések gyorsaságától. A cikk felvázolja a vállalkozás innovációs tevékenysége elszámolásának jobbításának szükségességét a tudásgazdaság körülményei között a számviteli információ felhasználóinak növekvő igényei alapján. A tanulmány alátámasztja a külföldi és ukrán tudósok javaslatai közötti különbségek fő okait az innovációs tevékenységek elszámolásának fejlesztésére vonatkozóan. Ukrajnában az innovatív tőke elszámolásának fejlesztésével kapcsolatos kilenc fő kutatási terület kerül meghatározásra, valamint elemzésre: a kutatási és fejlesztési költségek jelenlegi elszámolási modelljének jobbítása; a vállalkozás innovációs tevékenységének fő alanyainak elszámolása; innovatív termék(ek) számvitele; innovatív projektek számvitele; innovációs tevékenység tartalékainak elszámolása (innovációs tartalékok); a vállalkozás innovációs tevékenységeinek finanszírozásának elszámolása; innovációs tevékenység költségeinek vezetői számvitele; számviteli támogatás az innovációs tevékenységek irányításához; a vállalkozás innovációs tevékenységének elszámolásának szervezése. A cikk felvázolja az ukrán vállalkozások innovatív tőke elszámolásának elméleti és módszertani alapjainak fejlesztési irányait: a kutatás-fejlesztési költségek nemzeti számviteli szabályozásban bevezetett jelenlegi elszámolási módszer módszertani hiányosságainak jobbítása; a vállalkozás innovációs tevékenységének új tárgyi strukturálásának bevezetése a számviteli rendszerben; a vállalkozás innovációs tevékenysége üzleti folyamatai elszámolási módjának fejlesztése (innovatív foglалás, innovációs tevékenység finanszírozása); az innovatív tőke elszámolásának vezetői orientációjának erősítése, az új jogszabályi törvényi rendelkezések és korlátok kialakítása miatt magasabb szintű szabályozás biztosítása a társaság számviteli politikájának eszközeivel.

**Kulcsszavak:** tudásgazdaság, innovációs tőke, kutatás-fejlesztés, számviteli rendszer Ukrajnában.

**Abstract.** The effectiveness of enterprise management in the conditions of the knowledge economy begins to depend more and more on the promptness of decision-making regarding innovative assets that are critical for the enterprise. The article outlines the need to improve the accounting of innovative activity of the enterprise based on the growing requests of users of accounting information in the conditions of the knowledge economy. The main reasons for the existence of differences between the proposals of foreign and Ukrainian scientists regarding the development of accounting for innovative activities are substantiated. Several key directions of research on the development of innovation capital accounting in Ukraine have been identified and analyzed, namely: 1) improvement of the current model of accounting for research and development costs; 2) accounting of the main objects of the innovative



activity of the enterprise; 3) accounting of the innovative product / products; 4) accounting of innovative projects; 5) accounting of innovation activity reserves (innovation reserves); 6) accounting for the financing of innovative activities of the enterprise; 7) management accounting of costs of innovative activity; 8) accounting support for the management of innovative activities; 9) organization of accounting for innovative activities of the enterprise. Trends in the development of the theoretical and methodological foundations of accounting for innovative capital of enterprises in Ukraine are outlined. The directions of development are: the improvement of methodological "gaps" of the current methodology for accounting for research and development costs, implemented in national P(S)BO; implementation of a new object structuring of the enterprise's innovative activity in the accounting system; improvement of the method of accounting of the enterprise's business processes related to innovative activity (innovative reservation, financing of innovative activity); strengthening the management orientation of the accounting of innovative capital and ensuring its greater level of regulation due to the development of new legislative provisions and regulatory restrictions using the tools of the accounting policy of the enterprise.

**Keywords:** knowledge economy, innovation capital, research and development, accounting system in Ukraine.

**Постановка проблеми.** В умовах розвитку економіки знань, що передбачає активну діджиталізацію основних бізнес-процесів підприємств, застосування технологій Big Data, Інтернету речей, штучного інтелекту, поглиблених засобів аналізу даних та інших технологічних інновацій, діяльність підприємств характеризується процесами створення, використання та збереження елементів інноваційного капіталу. За таких умов все більш наочною стає неспроможність традиційної фінансової звітності забезпечити надання релевантної інформації про інноваційну діяльність підприємства, яка б була корисною для інвесторів, позичальників та суб'єктів прийняття рішень на підприємстві (менеджерів, суб'єктів корпоративного управління тощо).

Ефективність управління підприємством в умовах економіки знань починає все більше залежати від оперативності прийняття рішень стосовно критично важливих для підприємства інноваційних активів. Зокрема, як відмічають з цього приводу Л.М. Пилипенко та А.В. Тирінов, сучасні умови діяльності підприємств значно підвищують вимоги щодо швидкості реакції менеджменту підприємства на прояв тих чи інших подій, які мають бути чітко ідентифіковані й описані у придатному для прийняття рішень вигляді [9, с. 93], що безпосередньо стосується й інноваційного капіталу підприємства.

Про необхідність удосконалення чинної моделі бухгалтерського обліку інноваційної діяльності на рівні міжнародних (IAS/IFRS, GAAP US тощо) та національних стандартів обліку (П(С)БО) в останні роки відмічають як представники професійної, так і академічної спільноти, вносячи ряд пропозицій, спрямованих на підвищення корисності облікової інформації (фінансова звітність, нефінансова звітність тощо) в частині інноваційного капіталу підприємства. Такі пропозиції передусім спрямовані на задоволення зростаючих потреб і запитів користувачів інформації про інноваційний капітал підприємства.





На відміну від зарубіжної облікової думки, де наукова дискусія щодо підвищення релевантності облікової інформації в частині інноваційного капіталу підприємства переважно розвивається навколо дилеми доцільності списання на витрати або капіталізації досліджень та розробок [5] українськими науковцями пропонується більш розгорнутий набір варіантів розвитку чинної моделі обліку інноваційної діяльності підприємств. Значна кількість пропозицій українських вчених має концептуальні протиріччя щодо розуміння ролі інновацій в системі бухгалтерського обліку, побудованої на основі використання системи стандартів IAS/IFRS [6], оскільки такі пропозиції передбачають необхідність внесення кардинальних змін в чинну систему обліку щодо інноваційного капіталу підприємства.

Існування подібних відмінностей в поглядах українських вчених відповідає позиції С. Зембона та Д. Монкіардіні, які вважають, що політичні та академічні дебати повинні виходити за рамки ідеї інновацій, яка все ще значною мірою базується лише на інвестиціях у дослідження та розробки та патенти [10, с. 22]. Тобто для формування дієвої системи обліку інноваційної діяльності, яка б відповідала потребам суб'єктів прийняття рішень та сучасному стану розвитку інноваційної діяльності, що характеризується активним поширенням сталих та розумних інновацій, необхідним є впровадження більш кардинальних підходів – нової парадигми обліку інноваційної діяльності підприємства, що забезпечить формування більш збалансованої аналітичної основи для прийняття управлінських рішень.

Основними причинами існування відмінностей між пропозиціями зарубіжних та українських вчених щодо розвитку обліку інноваційної діяльності на нашу думку є наступні:

1) Поява нових моделей управління інноваційною діяльністю, що активно розвиваються в умовах формування економіки знань та передбачають необхідність розробки розширеного інформаційного забезпечення для управління інноваційною політикою та стратегією підприємства;

2) Зростання інвестиційної привабливості інноваційно-активних підприємств, що вимагає пошуку формування нестандартних моделей генерування та передачі облікової інформації для прийняття інвестиційних рішень;

3) Відсутність необхідного досвіду у менеджменту українських підприємств з використання облікової інформації щодо інноваційного капіталу, сформованої на основі чинної моделі обліку витрат на дослідження та розробки, реалізованої в П(С)БО 8 «Нематеріальні активи»;

4) Відсутність методологічного догматизму щодо розуміння інноваційної діяльності підприємства в бухгалтерському обліку виходячи суто із використання витратного підходу, а також і щодо можливості розгляду в системі обліку інноваційного капіталу підприємства;

5) Наявність «радянських» традицій щодо розуміння нововведень та інновацій в системі бухгалтерського обліку.

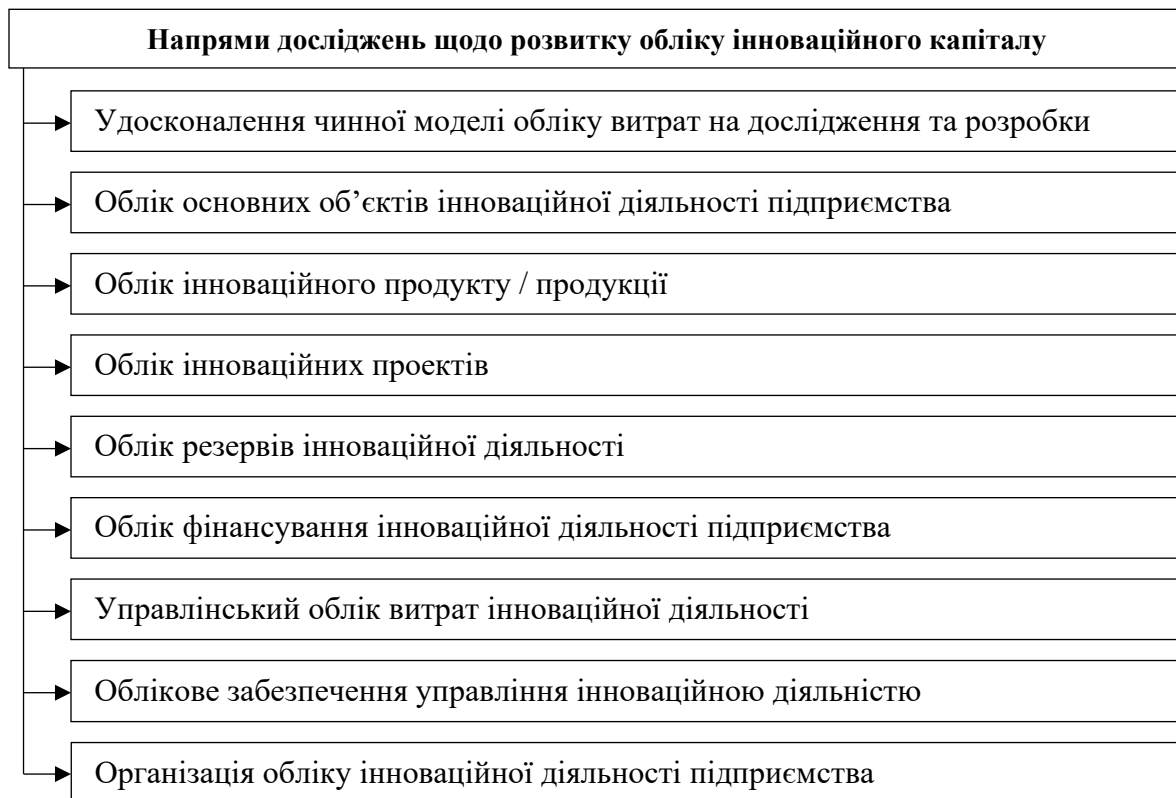
З метою визначення загальних цілей, на які були спрямовані такі дослідження та обґрунтування напрямів їх здійснення, має бути розроблена їх комплексна

класифікація та проаналізована доцільність і технічна можливість їх практичного впровадження в чинну систему облікових стандартів з позиції якісного покращання процесів інформування різних груп заінтересованих стейкхолдерів про інноваційну діяльність підприємства.

**Аналіз останніх досліджень та публікацій.** Проблеми розвитку обліку інноваційного капіталу розглядаються в дослідженнях таких вітчизняних вчених: Б.І. Валуєв, І.М. Вигівська, В.С. Височан, Л.О. Волощук, В.В. Гик, Л.В. Гнилицька, О.І. Грицай, А.Г. Загородній, Я.О. Ізмайлов, О.В. Кантаєва, Я.Д. Крупка, Т. Кучеренко, С.Ф. Легенчук, І.В. Мельничук, В.О. Озеран, Р. Романів, І.Б. Садовська, Т.Я. Сенчук, Н.М. Столярчук, О.В. Усатенко та ін.

**Метою статті** є аналіз напрямів досліджень з розвитку обліку інноваційного капіталу в Україні та виділення основних тенденцій в даній сфері.

**Викладення основного матеріалу.** В результаті аналізу праць українських вчених, присвячених удосконаленню обліку інноваційного капіталу підприємства, виділено наступні групи пропозицій (напрями досліджень), які спрямовані на підвищення рівня релевантності облікової інформації щодо даного об'єкта досліджень (рис. 1).



**Рис. 1.** Напрями досліджень щодо розвитку обліку інноваційного капіталу

Можна навести наступну характеристику кожного з виділених напрямів (рис. 1) та визначити їх роль у вирішенні проблеми підвищення релевантності облікової інформації про інноваційний капітал підприємства:



1) *Удосконалення чинної моделі обліку витрат на дослідження та розробки.* Представники даного напрямку (К.В. Безверхий, В.В. Биба, В.В. Гик, О.І. Грицай, О.В. Кантаєва, Я.Д. Крупка, Р.А. Міщенко, В. Озеран, О.В. Побережець, Т.Я. Сенчук) формують свої пропозиції виходячи з існування достатньо загальної та «розмитой» методології обліку витрат на дослідження та розробки, представленій в ПСБО 8 «Нематеріальні активи» [8], особливо у порівнянні з МСФЗ 38 «Нематеріальні активи» [7]. З метою заповнення наявних в ній прогалин автори пропонують удосконалити склад та структуру витрат на дослідження та розробки, наводять можливі варіанти їх облікового відображення в межах чинного нормативного регулювання та пропонують різні групи рахунків для забезпечення такого процесу, а також наводять відповідні шляхи включення інформації про дослідження та розробки до складу фінансової звітності підприємства та приміток до неї.

З метою вирішення існування проблеми множинності підходів до обліку витрат на дослідження та розробки окремі автори пропонують створення єдиного рахунку для обліку витрат на дослідження та розробки («Витрати на інновації»), який би слугував інформаційною моделлю та джерелом для здійснення аналізу інноваційної діяльності підприємства. Для розширення інформаційної місткості облікової інформації про інноваційний капітал підприємства вченими також пропонується удосконалити систему субрахунків та аналітичних рахунків, які б враховували специфічні особливості інноваційної діяльності окремого підприємства. Особливу увагу автори також приділяють удосконаленню механізмів реалізації професійного судження в частині капіталізації витрат на розробки в системі бухгалтерського обліку.

2) *Облік основних об'єктів інноваційної діяльності підприємства.* Представники даного підходу (О.А. Варчук, Л.В. Гнилицька, Ю.М. Грибовська, А.В. Крисенко, Н.М. Столярчук, С.В. Філіппова, Ж.М. Ющак) в якості основного предмету дослідження використовуються не лише витрати на дослідження та розробки, а всю інноваційну діяльність підприємства, яка структурується ними у вигляді сукупності об'єктів різних видів, що характеризують процеси створення, використання та комерціалізації інновацій на підприємствах. Основними з таких об'єктів є витрати (інноваційні витрати, витрати на інноваційну діяльність, витрати на інноваційні процеси) та доходи (інноваційні доходи, доходи від інноваційної діяльності), що виникають в процесі здійснення інноваційної діяльності підприємства, і які розглядаються вченими як нові об'єкти бухгалтерського обліку, які мають бути включені до облікового категорійно-понятійного апарату. Як відмічають В.М. Диба та В.В. Гик, існує необхідність чіткості у формуванні достовірної інформації про витрати на інновації, як передумови для раціональної методики та організації їх обліку [3, с. 223], що є однією із першопричин необхідності їх відокремленого розгляду в системі обліку. Розвиток підходів до обліку витрат інноваційної діяльності вченими переважно здійснюється через удосконалення системи рахунків для обліку таких витрат, розробки підходів до їх калькулювання, а також через удосконалення методики



щодо їх списання на фінансові результати діяльності підприємства або капіталізації таких витрат як нематеріальних активів.

Виявлення, визнання та облік доходів від інноваційної діяльності підприємства є набагато складнішою задачею, у порівнянні з обліком інноваційних витрат, оскільки їх достатньо складно виокремити зі складу сукупних доходів підприємства, одержаних від інших видів діяльності. Значна кількість авторів констатують відсутність можливості одержання з системи обліку структурованої та порівнянної інформації про результативність інноваційної діяльності підприємства. Тому з цією метою авторами пропонуються підходи для ідентифікації доходів від інноваційної діяльності підприємства, рахунки для їх обліку та шляхи відображення в фінансовій звітності. Окрім облікових аспектів рядом авторів розробляються методичні засади контролю та аудиту інноваційних витрат та доходів підприємства з метою підвищення економічної ефективності інноваційної діяльності.

3) *Облік інноваційного продукту / продукції.* Основним результатом інноваційної діяльності підприємства є створення відповідного інноваційного продукту / продукції, який в подальшому виступатиме об'єктом комерціалізації. Під останнім розуміється нематеріальний актив, матеріальний актив або послуга, виробництво яких здійснюватиметься підприємством, і реалізація яких забезпечуватиме одержання доходів від інноваційної діяльності. Тому одним із напрямів розвитку облікового забезпечення інноваційної діяльності підприємства з позиції представників даного підходу (З.І. Гаврилюк, Т. Кучеренко, О. Ратушна, Р. Романів, О. Підлубна, Т. Сенчук, А.О. Фатенок-Ткачук) є удосконалення обліку витрат, що виникають в процесі дослідження і розробки нових видів продукції (класифікація витрат, критерії їх визнання та відображення на рахунках обліку), а також безпосереднє удосконалення методики обліку інноваційних продуктів як основного результату інноваційної діяльності.

4) *Облік інноваційних проектів.* В дослідженнях окремих вчених (І.В. Мельничук, О.В. Усатенко) наводяться пропозиції щодо необхідності розгляду в якості комплексного об'єкту обліку, що характеризує інноваційну діяльність підприємства, окремого інноваційного проекту (програми). З одного боку, це сприятиме більш чіткому розмежуванню інноваційних витрат та доходів підприємства, що стосуються окремого напрямку інноваційної діяльності підприємства, від інших подібних витрат та доходів, а з іншого – дозволить більш точно визначати фінансову ефективність інноваційної діяльності підприємства в розрізі кожного з реалізовуваних інноваційних проектів (програм).

5) *Облік резервів інноваційної діяльності (інноваційних резервів).* Окрім безпосередньо створення, використання та комерціалізації результатів інноваційної діяльності, даний процес супроводжується дуже високими ризиками, які можуть призводити до значних втрат підприємств в майбутньому. З метою мінімізації або зменшення рівня ризиків інноваційної діяльності на підприємствах вченими (Т.М. Барчак, І.М. Вигівська, Н.В. Гуріна, О.М. Ковальова, В.В. Кірсанова, С.Ф. Легенчук, І.В. Мельничук, Т.О. Сухарева) пропонується створювати та використовувати відповідні резерви (забезпечення), що передбачає



необхідність розробки методики облікового відображення даних процесів. Пропозиції вчених в даному напрямі є розвитком ролі системи обліку в системі резервування підприємства, коли використання інструментарію облікових резервів є одним зі шляхів реалізації принципу обачності при формування фінансових результатів підприємства.

6) *Облік фінансування інноваційної діяльності підприємства.* Ще одним з бізнес-процесів, що стосуються інноваційної діяльності підприємства, є її фінансування. Оскільки даний бізнес-процес може відбуватись з різних джерел (державні, публічні, приватні), відбуватись в різний спосіб та в різних формах, та може здійснюватися за допомогою інструментів державного податкового стимулювання, то існує значна кількість проблемних питань облікового відображення, які намагаються вирішити вчені (О.О. Височан, С. Кафка, Т.Є. Кучеренко, Л.Ю. Мельник, Т.І. Моргунова, О.П. Ратушна, О.Л. Швиденко). Такі проблемні питання стосуються не лише шляхом відображення процесів фінансування, тобто системи облікових рахунків та фінансової звітності, а також і порядку розрахунку сум такого фінансування та сум податків, які повинно сплачувати підприємство в процесі здійснення інноваційної діяльності.

7) *Управлінський облік витрат інноваційної діяльності.* Окрім розвитку проблематики фінансового обліку, ряд українських вчених (О.І. Грицай, В.М. Іванков, О.С. Роева, І.Б. Садовська, Г.Б. Свінарьова, М.Є. Скрипник) удосконалює теоретико-методичні аспекти управлінського обліку інноваційної діяльності, що переважно стосуються удосконалення системи калькулювання інноваційних витрат та розробки внутрішньої звітності про інноваційний капітал підприємства з метою створення необхідних передумов для більш ефективного управління ним. Такі пропозиції в цілому спрямовані на формування облікового забезпечення, що сприятиме більш точному визначенню собівартості на кожному з етапів інноваційної діяльності підприємства та в цілому формуванню загальної суми інноваційних витрат підприємства. Вони можуть реалізовуватись на основі використання специфічних одиниць реалізації інноваційної діяльності на підприємстві, відмінних від звичайної економічної діяльності, – наукових лабораторій, експериментальних підрозділів, наукових парків тощо. Такі специфічні одиниці можуть виступати центрами інноваційних доходів та інноваційних витрат, в рамках яких здійснюватиметься ведення обліку та формуватиметься управлінська звітність про інноваційний капітал, що враховує інформаційні потреби та організаційні особливості підприємства. В кінцевому випадку це створюватиме всі необхідні можливості для аналізу та контролю реалізації інноваційних ініціатив підприємства, коригування їх пріоритетних напрямів та визначення подальших перспектив для комерціалізації інновацій.

8) *Облікове забезпечення управління інноваційною діяльністю.* Даний напрям досліджень вчених (Б.І. Валуєв, Л.О. Волощук, В.М. Диба, В.В. Гик, Я.О. Ізмайлов, О.В. Кантаєва, І.Б. Садовська) характеризується необхідністю розробки комплексної системи облікового забезпечення управління інноваційною діяльністю підприємств, що створило б необхідні передумови як для підвищення ефективності її реалізації в цілому, так і для удосконалення процесів створення

окремих інновацій та реалізації окремих інноваційних проєктів. Про актуальність даної проблеми наголошує О.І. Грицай, на думку якої існує неадекватність інформаційного забезпечення інноваційної діяльності сучасним потребам управління і аналізу [1, с. 201].

Основними інструментами для формування такого нового інформаційного забезпечення, яке б дозволило приймати більш ефективні рішення суб'єктів управління інноваційною діяльністю підприємства щодо здійснюваних інноваційних ініціатив є внутрішня управлінська звітність про інноваційний капітал підприємства, яка має відповідати інформаційним потребам таких суб'єктів управління (операційні та стратегічні менеджери, ризик-менеджери, внутрішні контролери та аудитори, аналітики, суб'єкти корпоративного управління тощо). Вирішення проблеми формування дієвої інформаційної підтримки прийняття управлінських рішень в частині інноваційного капіталу на підприємствах вбачається вченими однією з передумов, яка сприятиме як формуванню інвестиційного-інноваційного потенціалу окремого підприємства, так і ефективній реалізації інноваційної моделі розвитку економіки в Україні.

9) *Організація обліку інноваційної діяльності підприємства.* З метою усунення проблеми «розмитості» методологічних засад обліку інноваційного капіталу підприємства, значна кількість вчених (А.Б. Бойчук, О.М. Гай, Т.А. Демченко, А.Г. Загородній, О.М. Ковальова, В.В. Кірсанова, О.В. Пальчук, С. Сирцева, М.А. Слатвінський, Т.О. Сухарева, О.Г. Чирва) наголошують на необхідності розробки детальних рекомендацій обліку інноваційної діяльності та пов'язаних з нею бізнес-процесів, а також забезпечити більш комплексну стандартизацію практики обліку інноваційної діяльності. Як відмічають з цього приводу А.Г. Загородній та А.Б. Бойчук, на нормативному рівні слід розробити методичні рекомендації з відображення на рахунках бухгалтерського обліку витрат на інноваційну діяльність, а також розробити та затвердити окремий стандарт бухгалтерського обліку, який би регулював облік саме інноваційної діяльності [4, с. 312].

Окрім цього, ряд вчених пропонують удосконалювати організаційні засади обліку інноваційного капіталу на підприємствах шляхом більш детальної регламентації облікової політики та професійних суджень, які здійснюються бухгалтерами в процесі капіталізації витрат, які підприємство здійснює при створенні інноваційного капіталу. Зокрема, на думку Н.В. Гуріної підприємство повинно самостійно розробити таку облікову політику, яка б уточнювала моменти визнання витрат інноваційної діяльності та регулювала б повноту висвітлення інформації, що наводиться у фінансовій звітності [2, с. 57]. Закріплення в обліковій політиці чіткого порядку ведення обліку інноваційного капіталу сприятиме підвищенню рівня достовірності та порівнянності інформації про даний об'єкт обліку.

**Висновки та пропозиції.** За результатами проведеного аналізу наукових праць вітчизняних вчених виділено дев'ять основних напрямів досліджень, які спрямовані на розвиток обліку інноваційного капіталу підприємства. Перші шість напрямів досліджень стосуються проблематики удосконалення системи фінансового обліку інноваційного капіталу на підприємстві. Зокрема, авторами

визначаються основні елементи інноваційної діяльності підприємства та шляхи їх облікового відображення, а також допоміжні елементи інноваційної діяльності, які доповнюють процеси, які безпосередньо пов'язані зі створенням, використанням та комерціалізацією інноваційного капіталу. Сьомий та восьмий напрями досліджень стосуються розвитку управлінських аспектів обліку інноваційної діяльності та спрямовані на підвищення ролі облікової інформації в забезпеченні прийняття більш ефективних управлінських рішень стосовно інноваційного капіталу підприємства. Дев'ятий напрям досліджень стосується удосконалення організаційних аспектів обліку інноваційного капіталу як на загальнодержавному рівні, так і на рівні окремого підприємства.

На основі аналізу виділених напрямів можна виділити наступні тенденції розвитку теоретико-методологічних засад обліку інноваційного капіталу підприємства:

- удосконалення методологічних «прогалін» чинної методики обліку витрат на дослідження та розробки, реалізованої в національних П(С)БО;
- здійснення нової об'єктної структуризації інноваційної діяльності підприємства в системі бухгалтерського обліку шляхом доповнення її новими більш деталізованими (інноваційні витрати, інноваційні доходи, інноваційний продукт / продукція) або більш укрупненими обліковими об'єктами (інноваційний проект, інноваційна діяльність);
- удосконалення методики обліку бізнес-процесів підприємства, дотичних до інноваційної діяльності (інноваційне резервування, фінансування інноваційної діяльності);
- посилення управлінської орієнтації обліку інноваційного капіталу та забезпечення його більшого рівня регламентації за рахунок розробки нових законодавчих положень та нормативних обмежень із використанням інструментарію облікової політики підприємства.

### Список використаних джерел

1. Грицай О.І. Напрями удосконалення обліку витрат на інноваційні процеси. Проблеми економіки та менеджменту: Вісник Національного університету «Львівська політехніка». 2010. № 683. С. 198–201.
2. Гуріна Н.В. Облік витрат інноваційної діяльності. Науковий вісник Ужгородського університету: Серія: Економіка. 2010. Спецвип. 29. Ч. 2: Удосконалення обліку, аналізу, аудиту і звітності в сучасних умовах глобалізаційних процесів у світовій економіці. С. 53-57.
3. Диба М.І., Гик В.В. Формування облікової інформації для управління витратами на інновації. Економіка: реалії часу. Науковий журнал. 2015. № 4 (20). С. 223-227.
4. Загородній А.Г., Бойчук А.Б. Напрями удосконалення обліку витрат на інновації. Вісник Національного університету «Львівська політехніка»: Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. 2012. № 727. С. 309-313.
5. Макарович В.К. Концептуальна проблема обліку інноваційного капіталу підприємства: причини виникнення. Економіка, управління та адміністрування. 2022. №4 (102). С. 65-71.





6. Макарович В.К. Необхідність обліку та звітування про інноваційний капітал підприємства в умовах економіки знань. Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. 2022. № 2 (52). С. 47-54.
7. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 38 «Нематеріальні активи». Режим доступу: [https://mof.gov.ua/storage/files/IAS-38\\_ukr\\_2016.pdf](https://mof.gov.ua/storage/files/IAS-38_ukr_2016.pdf)
8. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи». Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0750-99#Text>
9. Пилипенко А.А., Тирінов А.В. Системна парадигма організації бухгалтерського обліку в умовах четвертої промислової революції. Бізнес Інформ. 2022. № 5. С. 92-99.
10. Zambon S., Monciardini D. Intellectual capital and innovation. A guideline for future research. Journal of Innovation Economics & Management. 2015. Vol. 2, No°17. P. 13-26.

### References

1. Gryczaj, O.I. (2010). Napryamy` udoskonalennya obliku vy`trat na innovacijni procesy` [Directions for improving cost accounting for innovative processes]. *Problemy` ekonomiky` ta menedzhmentu: Visny`k Nacional`nogo universy`tetu «L`vivs`ka politexnika» [Problems of economics and management: Bulletin of the Lviv Polytechnic National University]*. No. 683. P. 198-201.
2. Gurina, N.V. (2010). Oblik vy`trat innovacijnoyi diyal`nosti [Cost accounting of innovative activities]. *Naukovy`j visny`k Uzghorods`kogo universy`tetu. Seriya: Ekonomika [Economics]*. Special issue 29, Part 2. P. 53-57.
3. Dyba, M.I., Gyk, V.V. (2015). Formuvannya oblikovoyi informaciyi dlya upravlinnya vy`tratamy` na innovaciyi [Formation of accounting information for innovation cost management]. *Ekonomika: realiyi chasu. Naukovy`j zhurnal [Economy: realities of time. Scientific journal]*. No. 4 (20). P. 223-227.
4. Zagorodnij, A.G., Bojchuk, A.B. (2012). Napryamy` udoskonalennya obliku vy`trat na innovaciyi [Directions for improving accounting for innovation costs]. *Visny`k Nacional`nogo universy`tetu "L`vivs`ka politexnika": Menedzhment ta pidpry`yemny`czstvo v Ukraini: etapy` stanovlennya i problemy` rozvy`tku [Bulletin of the Lviv Polytechnic National University: Management and entrepreneurship in Ukraine: stages of formation and development problems]*. No. 727. P. 309-313
5. Makarovych, V.K. (2022). Konceptual`na problema obliku innovacijnogo kapitalu pidpry`yemstva: pry`chy`ny` vy`ny`knennya [The conceptual problem of accounting for the enterprise's innovative capital: the causes of its occurrence]. *Ekonomika, upravlinnya ta administruvannya [Economy, management and administration]*. No. 4 (102). P. 65-71.
6. Makarovych, V.K. (2022). Neobxidnist` obliku ta zvituvannya pro innovacijny`j kapital pidpry`yemstva v umovax ekonomiky` znan` [The need for accounting and reporting on the innovative capital of the enterprise in the conditions of the knowledge economy]. *Problemy` teorii ta metodologiyi buxgalters`kogo obliku, kontrolyu i analizu [Problems of the theory and methodology of accounting, control and analysis]*. No. 2 (52). P. 47-54.
7. Mizhnarodny`j standart buxgalters`kogo obliku 38 «Nematerial`ni akty`vy`» [International accounting standard 38 "Intangible assets"]. URL: [https://mof.gov.ua/storage/files/IAS-38\\_ukr\\_2016.pdf](https://mof.gov.ua/storage/files/IAS-38_ukr_2016.pdf)



8. Nacional`ne polozhennya (standart) buxgalters`kogo obliku 8 «Nematerial`ni akty`vy`» [National regulation (standard) of accounting 8 "Intangible assets"]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0750-99#Text>
9. Pylypenko, A.A., Tyrinov, A.V. (2022). Systemna paradygma organizaciyi buxgalters`kogo obliku v umovax chetvertoyi promy`slovyoi revolyuciyi [System paradigm of accounting organization in the conditions of the fourth industrial revolution]. *Biznes Inform [Business Inform]*. No. 5. P. 92-99.
10. Zambon, S., Monciardini, D. (2015). Intellectual capital and innovation. A guideline for future research. *Journal of Innovation Economics & Management*. Vol. 2, No°17. P. 13-26.

УДК 330  
А19

**Acta Academiae Beregsasiensis. Economics** : наук. журн. / редкол. : Р. Бачо, Н. Пойда-Носик, В. Макарович; Закарпат. угор. ін-т ім. Ф. Ракоці ІІ. Берегове, 2023. Вип. 4 (2023). 694 с. Текст укр., англ., угор.

ISSN 2786-6734 (Print)  
ISSN 2786-6742 (Online)

Науковий журнал „Acta Academiae Beregsasiensis. Economics” розрахований на науковців, докторантів, аспірантів, практиків та широкого кола читачів, які цікавляться проблематикою в галузі економічних наук.

*Відповідальність за зміст і достовірність публікацій покладається на авторів. Точки зору авторів публікацій можуть не співпадати з точкою зору редколегії.*

*Технічна редакція:*  
Вікторія МАКАРОВИЧ

*Відповідальний за випуск:*  
Роберт БАЧО

*Коректура англomовного тексту*

Ніна ПОЙДА-НОСИК

*Обкладинка:*  
Габор ПОТОКІ  
УДК:

Бібліотечно-інформаційний центр «Опацої Черє Янош» при  
Закарпатському угорському інституті імені Ференца Ракоці ІІ

**Публікація видання здійснюється за сприяння  
Інституту Стратегічних Досліджень Угорщини.**

*Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації  
Серія КВ №25089-15029Р від 08.11.2021 р.*

*Засновник наукового журналу:*

**Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці ІІ.**

Адреса: 90202 м. Берегове, пл. Кошута, буд.6.

**Офіційний сайт наукового журналу:**

<https://aab-economics.kmf.uz.ua/aabe>

**Видавництво:** Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці ІІ, 90202, м.Берегове, пл. Кошута, буд.6. (E-mail: [aab-economics@kmf.org.ua](mailto:aab-economics@kmf.org.ua)), Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції Серія ДК №7637 від 19 липня 2022 р.

**Друк:** ТОВ «РІК-У» (адреса: вул. Гагаріна 36, м.Ужгород, 88000. E-mail: [print@rik.com.ua](mailto:print@rik.com.ua)). Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції Серія ДК5040 від 21 січня 2016 р.

Підписано до друку 20.12.2023.

Шрифт «Times New Roman».

Папір офсетний, щільністю 80 г/м<sup>2</sup>.

Друк цифровий. Ум. друк. арк. 47,76.Формат 70x100/16.

Замовл. №456. Тираж 50.